

Autoreferat

dr Mariusz Krzysztofek
ul. Mokra 4/1
32-087 Bibice
mariusz.krzysztofek@icloud.com

AUTOREFERAT

I. IMIĘ I NAZWISKO

Mariusz Krzysztofek

II. POSIADANE DYPLOMY, STOPNIE NAUKOWE – Z PODANIEM NAZWY, MIEJSCA I ROKU ICH UZYSKANIA ORAZ TYTUŁU ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

1. Doktor nauk prawnych w zakresie prawa, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, Katedra Prawa Gospodarczego Prywatnego, 29.06.2009 r.

Tytuł rozprawy doktorskiej: „Tajemnica bankowa oraz ochrona danych osobowych w bankach w prawie polskim.”

Promotor w przewodzie doktorskim: prof. dr hab. Wojciech Pyziół

Recenzenci w przewodzie doktorskim: prof. dr hab. Wojciech Katner

prof. dr hab. Andrzej Szumański

2a. Absolwent studiów podyplomowych w zakresie bankowości (Bank Financial Analysis) na Georgetown University i University of Wisconsin - La Crosse w Stanach Zjednoczonych, dyplomy z 17 i 24 marca 1998 r.

(w tym praktyka w the Office of the Comptroller of the Currency, federalnym nadzorze bankowym Stanów Zjednoczonych)

2b. English Studies and Intercultural Training (ESIT), East Central European Scholarship Program, Georgetown University, 1997 r.

Autoreferat

3. Magister prawa, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego, 1996 r.

4. International Business and Trade Summer Law Program, The Catholic University of America, Columbus School of Law, 1993 i 1994

III. INFORMACJE O DOTYCHCZASOWYM ZATRUDNIENIU W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH

1. Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości w Krakowie, wykładowca, 1999-2002

2. Wyższa Szkoła Bankowa w Toruniu, wykładowca, 2010

IV. WSKAZANIE OSIĄGNIĘCIA WYNIKAJĄCEGO Z ART. 16 UST. 2 USTAWY Z DNIA 14 MARCA 2003 R. O STOPNIACH NAUKOWYCH I TYTULE NAUKOWYM ORAZ O STOPNIACH I TYTULE W ZAKRESIE SZTUKI (DZ. U. NR 65, POZ. 595 ZE ZM.)

A. Tytuł osiągnięcia naukowego

B. Autor, tytuł publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa

C. Omówienie celu naukowego pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

1. Cel naukowy pracy

2. Osiągnięte wyniki i ich wykorzystanie

3. Przedmiot zainteresowań naukowych habilitanta

A. Tytuł osiągnięcia naukowego

„Ochrona danych osobowych w Unii Europejskiej”

Podtytuł:

„Transfer danych osobowych z Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem transferu do Stanów Zjednoczonych, w obecnym i nadchodzącym stanie prawnym”

Autoreferat

B. Autor, tytuł publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa

M. Krzysztofek, „Ochrona danych osobowych w Unii Europejskiej”, podtytuł: „Transfer danych osobowych z Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem transferu do Stanów Zjednoczonych, w obecnym i nadchodzącym stanie prawnym”

Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2014, Wyd. I, stron 424, ISBN 978-83-264-3356-6

C. Omówienie celu naukowego ww. pracy/prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Z posiadanych przeze mnie informacji wynika, że to pierwsza nie tylko w Polsce, ale i w UE, tak obszerna analiza porównawcza obecnych i nadchodzących unijnych przepisów o ochronie danych osobowych.

Książka uzyskała pozytywną recenzję wydawniczą pani dr hab. Elżbiety Wojcieszko-Głuszko (1.04.2014 r.) z Katedry Prawa Własności Intelektualnej Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Książka została wydana w serii rekomendowanej przez Instytut Własności Intelektualnej Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Monografia, którą wskazałem jako główne osiągnięcie naukowe na potrzeby postępowania habilitacyjnego, zostanie również wydana w 2016 r. (z uwzględnieniem zmian wynikających z faktu, że jej podstawą będzie już uchwalone rozporządzenie unijne) pod tytułem „The protection of personal data in the European Union”, przez Wolters Kluwer International z siedzibą w Holandii, w języku angielskim z przeznaczeniem na rynki zagraniczne. Umowa z wydawnictwem na tę publikację została zawarta 26.05.2015 r.

Monografie i artykuły wskazane w punktach IV i V autoreferatu znajdują się na publicznej liście prowadzonej przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych pod adresem http://www.giodo.gov.pl/487/id_art/6278/j/pl/.

Autoreferat

1. Cel naukowy pracy

Celem monografii wskazanej jako główne osiągnięcie naukowe na potrzeby postępowania habilitacyjnego jest odpowiedź na następujące pytania:

a). Jakie warunki dopuszczalności transferów danych osobowych poza Europejski Obszar Gospodarczy, a więc do państw, których ustawodawstwa nie zapewniają ochrony na poziomie przyjętym w Unii Europejskiej (w szczególności do Stanów Zjednoczonych, wobec odmienności modeli regulacji ochrony danych), muszą spełnić administratorzy danych osobowych w Unii Europejskiej na podstawie przepisów dyrektywy 95/46/WE i przepisów państw członkowskich?

b). Czy decyzja Komisji 2000/520/WE z 26 lipca 2000 r. w sprawie adekwatności ochrony danych osobowych w Stanach Zjednoczonych w ramach Safe Harbor oraz amerykańska ustawa o ujawnianiu informacji o rachunkach zagranicznych do celów podatkowych (FATCA) mogą stanowić samoistne podstawy prawne transferu danych osobowych do Stanów Zjednoczonych, a ich funkcjonowanie nie prowadzi do naruszeń przepisów o ochronie danych osobowych?

c). Jaki będzie wpływ reformy, którą wprowadza rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i swobodnym przepływem takich danych (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), i które zastąpi dyrektywę 95/46 i ujednotoci prawa ochrony danych osobowych w Unii Europejskiej w miejsce obecnej harmonizacji?

W szczególności:

i) Jaki będzie wpływ reformy zarówno:

- na prawne podstawy transferów danych i ich hierarchię, takie jak stwierdzony przez Komisję Europejską adekwatny poziom ochrony, wiążące reguły korporacyjne (BCR), standardowe klauzule umowne,

Autoreferat

- jak i na podstawowe zasady ochrony danych, obowiązujące niezależnie od tego, czy dane będą przekazane zagranicę, takie jak zasada celowości, zasada jakości danych i ich adekwatności oraz zasada ograniczenia czasowego, obowiązek informacyjny wobec podmiotu danych, prawo dostępu do danych, poprawiania danych oraz sprzeciwu wobec ich przetwarzania?

ii) Jak należy interpretować przepisy o transferach danych w kontekście umieszczania danych osobowych w „chmurze” (na serwerze znajdującym się zagranicą, administrowanym przez podmiot z państwa trzeciego), oraz umieszczania danych osobowych na stronie internetowej, do której dostęp mają również użytkownicy poza Europejskim Obszarem Gospodarczym?

iii) Jak należy interpretować kluczowe zasady przetwarzania danych osobowych w kontekście wyzwań takich, jak usuwanie danych osobowych umieszczonych w internecie oraz profilowanie użytkowników internetu i klientów?

2. Osiągnięte wyniki i ich wykorzystanie

a). Przedmiotem książki jest unijne prawo ochrony danych osobowych. Ten zakres wynika z faktu, że ustawy przyjęte przez państwa członkowskie UE w pełni implementowały dyrektywę 95/46/WE, a więc prawo ochrony danych osobowych w UE jest zharmonizowane. Książka prezentuje wszystkie kluczowe, wspólne dla wszystkich państw członkowskich UE, zasady przetwarzania danych osobowych oraz wynikające z nich obowiązki administratorów danych i uprawnienia podmiotów danych.

Praca zawiera liczne odniesienia do orzecznictwa europejskiego i amerykańskiego oraz interpretacji i wskazówek dotyczących stosowania przepisów o ochronie danych osobowych formułowanych w szczególności przez europejskie organy ochrony danych w ramach Grupy Roboczej Artykułu 29 ds. ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych, będącej niezależnym unijnym organem doradczym w sprawach ochrony danych i prywatności.

b). Punktem odniesienia, na którym oparłem konstrukcję książki, są międzynarodowe transfery danych osobowych. Skupiam się na międzynarodowych transferach danych, ponieważ wiążą się ze szczególnym ryzykiem naruszenia ochrony (gdy jej standard w państwie docelowym jest

Autoreferat

niższy od unijnego). Przedstawiam prawne warunki dopuszczalności transferu i zapewnienia adekwatnej ochrony po jego dokonaniu.

Jednak w ramach tej analizy przedstawiam również wszystkie podstawowe zasady ochrony danych, obowiązujące niezależnie od tego, czy dane będą przekazane zagranicę (aby transfer danych zagranicę był dopuszczalny nie tylko należy wykazać właściwą podstawę prawną przekazania danych, ale również wcześniejsze zebranie i dalsze przetwarzanie danych musi spełniać wszystkie warunki legalności).

Powody, dla których jako główne państwo docelowe transferów danych wśród państw nienależących do UE przyjąłem USA, są następujące:

- fakt, że metody regulowania ochrony danych osobowych stosowane przez UE i USA są zasadniczo odmienne (Unia określiła ogólne, obowiązujące niezależnie od specyfiki administratora lub processora zasady ich przetwarzania, natomiast USA poddają ochronę danych osobowych regulacjom w wybranych sektorach i dziedzinach, zidentyfikowanych jako narażone na ryzyko naruszeń ochrony danych),
- skala handlu transatlantyckiego – USA są największym partnerem handlowym UE, transatlantycka wymiana handlowa przekłada się na 1/3 globalnych przepływów finansowych, UE i USA generują łącznie 47% światowego PKB,
- doniesienia, potwierdzone przez Parlament Europejski, dotyczące ingerencji amerykańskich służb wywiadowczych w prywatność obywateli UE, przez stałe monitorowanie rozmów telefonicznych, e-maili, wpisów na Facebooku, rozmów przez Skype'a, przelewów bankowych, w ramach amerykańskiego rządowego programu PRISM.

Te zasady i podstawy prawne transferów danych osobowych poza UE (EOG) przedstawiam:

- w rozdziałach 2 i 4 - ramy prawne i podstawowe zasady przekazywania danych osobowych z UE do państw trzecich oraz odpowiedni stopień ochrony jako warunek transferu danych osobowych z UE. Zasadą jest nieskrępowana wymiana danych osobowych w ramach UE (i EOG), pod warunkiem legalności samego zebrania i dalszego przetwarzania danych, natomiast ograniczeniom podlega transfer danych poza ten obszar. Warunkiem dopuszczalności transferu jest istnienie w państwie docelowym lub zapewnienie przez eksportera danych odpowiedniego poziomu ochrony danych osobowych po transferze, adekwatnego do obowiązującego w państwach EOG. Definiuję przekazywanie danych

Autoreferat

i odpowiedni stopień ochrony danych osobowych po ich transferze do państwa trzeciego, będący warunkiem dopuszczalności transferu danych osobowych z UE.

- oraz rozdziałach 10-14, w których prezentuję szczegółowo instrumenty wdrażane przez administratorów danych w celu zapewnienia ochrony po transferze w relacjach z odbiorcami tych danych oraz podstawy prawne transferów w przypadku braku odpowiedniej ochrony:
 - zasady transferu danych osobowych z UE do państw trzecich niezapewniających odpowiedniego stopnia ochrony danych,
 - transfer danych do państw trzecich na podstawie standardowych klauzul umownych,
 - transfer danych do państw trzecich na podstawie wiążących reguł korporacyjnych (BCR),
 - odstępstwa od zakazu transferu danych do państw trzecich niezapewniających adekwatnej ochrony,
 - zezwolenie organu nadzorczego na transfer danych do państw trzecich niezapewniających adekwatnej ochrony.

Wskazuję cechy wszystkich tych podstaw transferów danych i różnice między nimi – klauzule umowne i BCR są instrumentami, których celem jest zapewnienie adekwatnej ochrony przekazanych danych osobowych, natomiast odstępstwa takie, jak zgoda podmiotu danych na transfer czy niezbędność transferu ze względu na istotne dobro publiczne, nie zmierzają do zrekompensowania braku odpowiedniej ochrony w państwie trzecim, lecz umożliwiają przekazanie danych mimo braku adekwatnej ochrony.

W kontekście transferów danych zwracam również uwagę na charakter prawny umieszczenia danych osobowych w „chmurze” (na serwerze znajdującym się zagranicą, administrowanym przez podmiot z państwa trzeciego), np. powszechnego korzystania ze skrzynek e-mailowych. Odnoszę się również do umieszczenia danych osobowych na stronie internetowej dostępnej również dla użytkowników poza UE, jako wyjątku od przekazywania danych do państw trzecich.

W kontekście podstaw prawnych transferów danych do państw trzecich, odnosząc się do transferów z UE do Stanów Zjednoczonych przedstawiam (rozdziały 15 i 16):

Autoreferat

- Szczegółową i krytyczną analizę decyzji Komisji 2000/520/WE z 26 lipca 2000 r. w sprawie adekwatności ochrony danych osobowych w Stanach Zjednoczonych w ramach Safe Harbor. Podkreśliłem, że jak wynika z praktyki stosowania Safe Harbor, program ten stał się w wielu przypadkach, wbrew założeniom, nie narzędziem zapewnienia odpowiedniego standardu ochrony danych po transferze do odbiorców w USA, lecz niedopuszczalnym odstępstwem od tego wymogu. W dniu publikacji książki Safe Harbor była obowiązującą podstawą prawną transferów danych do odbiorców amerykańskich. Jednak Trybunał Sprawiedliwości UE w wyroku z 6 października 2015 r. w sprawie Maksymiliana Schremsa, C-362/14, stwierdził nieważność decyzji Komisji Europejskiej 2000/520/WE z 26 lipca 2000 r. w sprawie Safe Harbor. Moje uwagi zawarte w książce korespondują z późniejszymi tezami Trybunał Sprawiedliwości UE.

- Analizę umowy między UE a Stanami Zjednoczonymi o przekazywaniu danych z komunikatów finansowych w systemie SWIFT oraz analizę amerykańskiej ustawy o ujawnianiu informacji o rachunkach zagranicznych do celów podatkowych (FATCA). Przedstawiłem powody, dla których obecnie FATCA stanowi podstawę transferu danych do USA wyłącznie w przypadku administratorów z państw członkowskich Unii.

c). Jak zaznaczyłem wcześniej konstrukcję pracy oparłem na międzynarodowych transferach danych, jednak w ramach tej analizy przedstawiam również wszystkie podstawowe zasady ochrony danych, obowiązujące niezależnie od tego, czy dane będą przekazane zagranicę, ponieważ transfer danych jest uzależniony od zgodności z tymi podstawowymi zasadami oraz od wykazania podstawy prawnej transferu.

Są to (w rozdziałach 5-9):

- naczelne zasady dotyczące przetwarzania danych osobowych, do których należą m.in.: zasada celowości (*purpose limitation*), zasada jakości danych (*accuracy*) i ich adekwatności (*data minimisation*) oraz zasada ograniczenia czasowego (*storage minimisation*),
- obowiązek informacyjny wobec podmiotu danych,
- prawo dostępu do danych, poprawiania danych oraz sprzeciwu wobec ich przetwarzania,
- bezpieczeństwo danych,
- dochodzenie praw przez podmiot danych.

Autoreferat

Analizując je porównuję ich zakres wynikający z dyrektywy 95/46/WE z rozporządzeniem wprowadzającym reformę ochrony danych w UE, a sekwencję rozdziałów opisujących kolejno kluczowe zasady przetwarzania danych opieram na międzynarodowym standardzie zaproponowanym przez Grupę Roboczą Art. 29 w dokumencie roboczym z dnia 24 lipca 1998 r. nr WP 12.

W ramach tej analizy porównawczej przedstawiam również rozwiązania, których *ratio legis* jest przywrócenie skuteczności unijnemu prawu ochrony danych, przez uwzględnienie w nim zmieniających się technologii przetwarzania danych, w szczególności w internecie. Należą do nich m.in. „prawo do bycia zapomnianym” w internecie (które komentuję w szczególności na podstawie przełomowego wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 13 maja 2014 r. w sprawie C-131/12), czy zasady i ograniczenia profilowania klientów. Na przykład znaczenie właściwej regulacji profilowania wynika z tworzenia profili na podstawie danych niepotwierdzonych i niekompletnych oraz kategoryzowania osób na ich podstawie, co może prowadzić do dyskryminacji lub wniosków całkowicie błędnych. Algorytmy tworzące statystyczny profil osoby mogą prowadzić do stygmatyzacji i dyskryminacji, oceny te mogą decydować o zawarciu albo odmowie zawarcia umowy kredytu, ubezpieczenia, czy o zatrudnieniu.

W kontekście bezpieczeństwa danych przedstawiam m.in. obowiązek analizy ryzyka oraz wynikający z niej dobór środków bezpieczeństwa według „podejścia opartego na ocenie ryzyka” (*risk-based approach*). Prezentuję również nowy obowiązek zgłoszenia naruszenia ochrony danych osobowych organowi nadzorcemu i podmiotowi danych.

d). W książce porównuję obecny stan prawny, wynikający z dyrektywy 95/46/WE, z nadchodzącym stanem prawnym, który wprowadza rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i swobodnym przepływem takich danych (ogólne rozporządzenie o ochronie danych). Dyrektywa pozostanie w mocy w dwuletnim okresie przejściowym po uchwaleniu rozporządzenia. Podstawą analizy w książce jest rozporządzenie przyjęte przez Parlament

Autoreferat

Europejski 12 marca 2014 r. w pierwszym czytaniu¹ Uchwalenie rozporządzenia na posiedzeniu plenarnym Parlamentu Europejskiego jest planowane na wiosnę 2016 r. Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (LIBE) Parlamentu Europejskiego zaakceptowała tekst w dniu 17 grudnia 2015 r. po zakończeniu negocjacji między Radą Unii Europejskiej, Parlamentem Europejskim i Komisją Europejską.

Rozporządzenie, które zastąpi dyrektywę 95/46, będzie podlegało bezpośredniemu stosowaniu przez państwa członkowskie, a więc stanie się wprost częścią porządku prawnego poszczególnych państw. Przepisy, obecnie zharmonizowane, zostaną ujednoczone. Książka będzie więc mogła być wykorzystywana przez odbiorców zarówno do celów bieżących, jak i do przygotowań do wdrożenia nowych obowiązków prawnych oraz do przeciwdziałania ryzyku naruszenia zasad transferów danych do państw spoza UE i EOG.

W rozdziale 3 prezentuję genezę i założenia ogólnego rozporządzenia o ochronie danych oraz główne postulaty, które mają podnieść i zaktualizować poziom ochrony danych osobowych w stosunku do obowiązującego na podstawie dyrektywy 95/46/WE. Następnie w kolejnych rozdziałach szczegółowo, w odniesieniu do poszczególnych zasad przetwarzania, porównuję obecne i nadchodzące przepisy.

Z posiadanych przeze mnie informacji wynika, że to pierwsza nie tylko w Polsce, ale i w UE, tak obszerna analiza porównawcza obecnych i nadchodzących unijnych przepisów o ochronie danych osobowych. Z tego powodu monografia zostanie wydana w 2016 r. (z uwzględnieniem zmian wynikających z faktu, że jej podstawą będzie już uchwalone rozporządzenie unijne) pod tytułem "The protection of personal data in the European Union", przez Wolters Kluwer International z siedzibą w Holandii, w języku angielskim z przeznaczeniem na rynki zagraniczne. Umowa z wydawnictwem na tę publikację została zawarta 26.05.2015 r.

¹ Rezolucja ustawodawcza Parlamentu Europejskiego z dnia 12 marca 2014 r. w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i swobodnym przepływem takich danych (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), COM(2012)0011 – C7-0025/2012 – 2012/0011(COD) (pierwsze czytanie); <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0212+0+DOC+XML+V0//PL&language=PL>. Jej podstawą było sprawozdanie i projekt rezolucji ustawodawczej LIBE z dnia 22 listopada 2013 r., <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=REPORT&reference=A7-2013-0402&format=XML&language=PL>.

Autoreferat

e). Książka opisuje w rozdziale I genezę i ewolucję podejścia prawa do prywatności oraz jego definicje, wynikające ze zróżnicowanych aspektów tego prawa – ochrona danych osobowych jest jednym z nich. Przedstawiłem zakres, w którym prawo do prywatności podlega ochronie, nie jest ono bowiem nieograniczone. Wyznaczenie zakresu tej ochrony następuje w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz – do czego odniosłem się względu na zakres pracy - w orzecznictwie Sądu Najwyższego USA i poszczególnych Stanów. W książce zamieściłem obszerny przegląd tego orzecznictwa.

f). W zakończeniu książki przedstawiam zagrożenia i wyzwania, przed którymi stoi prywatność w epoce internetu i które wynikają z nowych, powstających i radykalnie zmieniających się technologii przetwarzania danych osobowych, z powszechności urządzeń mobilnych, oraz z nowych kategorii danych, takich jak dane geolokalizacyjne czy profile użytkowników internetu jako konsumentów. Przedstawiam prawne konsekwencje powszechności „chmur” (*cloud computing*), będących formami powierzenia przetwarzania danych podmiotom trzecim, *cookies*, stosowania monitoringu wizyjnego, internetu rzeczy (*Internet of Things – IoT*), inteligentnych sieci energetycznych i inteligentnych systemów pomiarowych (*smart grid*), systemów *Big Data*.

Prezentuję również rozbieżne stanowiska dotyczące ingerencji w prywatność przez zbieranie znacznego zakresu danych jako swoistego kosztu uzyskania korzyści, którymi są „usługi szyte na miarę” (*tailored services*). Przedstawiam też istotny i wzbudzający kontrowersje spór między prawem do prywatności a zbieraniem danych dla zapewnienia bezpieczeństwa publicznego.

3. Przedmiot zainteresowań naukowych habilitanta

a). Ochrona danych osobowych oraz tajemnice zawodowe chroniące te dane w poszczególnych sektorach i branżach są przedmiotem moich zainteresowań naukowych od wielu lat. Ochrona danych osobowych oraz tajemnice sektorowe takie jak bankowa czy ubezpieczeniowa są konkretyzacją i jednym z aspektów prawa do prywatności.

Autoreferat

Prawo do prywatności jest jednym z praw człowieka i podstawowych wolności. Taki status nadano mu w aktach prawa międzynarodowego (art. 12 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, art. 17 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, art. 8 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności).

Należy uchwycić istotę i znaczenie ochrony danych osobowych dla prawa do prywatności. Zbieranie danych geolokalizacyjnych posiadaczy smartphonów, tworzenie profili użytkowników internetu czy tworzenie rejestru połączeń posiadaczy telefonów komórkowych oznacza, niezależnie od pierwotnego i głównego celu administratora danych, kontrolę miejsca pobytu i przemieszczania się użytkownika, identyfikację jego rozmówców i odnotowywanie liczby i czasu połączeń, stałe gromadzenie informacji o zachowaniach użytkownika w sieci, o preferowanych przez niego literaturze, filmach, forach dyskusyjnych, pytaniach zadawanych w portalach medycznych, o sposobach spędzania czasu wolnego (zakupy biletów lotniczych, rezerwacja miejsc hotelowych) itd.

Podzielim opinię wyrażoną przez Trybunał Konstytucyjny w orzeczeniu z dnia 24 czerwca 1997 r., K 21/96 (OTK 1997, nr 2, poz. 23, s. 15 uzasadnienia), że: „Prawo do prywatności obejmuje też ochronę tajemnicy danych dotyczących sytuacji majątkowej obywatela, a więc odnosi się także do posiadanych przez niego rachunków bankowych (i podobnych) oraz dokonywanych przez niego transakcji”. Obsługa bezgotówkowych rozliczeń pieniężnych, przeprowadzanych na przykład w formie przelewów z rachunku bankowego czy kartą płatniczą, sprawia, że informacje o obrotach na rachunkach bankowych i o zobowiązaniach klienta banku mogą ujawniać pośrednio, dzięki wiedzy o źródłach i odbiorcach środków na rachunku, stan majątku, styl życia, zachowania, zainteresowania, wyznanie, czy stan zdrowia posiadacza rachunku.

Prawo do prywatności, którego aspektem jest między innymi ochrona danych osobowych i tajemnicy bankowej, należy ponadto uznać za jedno z dóbr osobistych.

b). Zasady ochrony danych osobowych w UE zostały uregulowane dyrektywą 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz. Urz. WE L 281 z 23.11.1995, s. 31; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 13, t. 15, s. 355). Ustawy przyjęte przez państwa członkowskie UE w pełni implementowały dyrektywę, prawo ochrony danych osobowych w UE jest więc zharmonizowane. Należy zauważyć, że model ochrony danych zbieżny z unijnym został przyjęty również poza Unią

Autoreferat

– w pozostałych państwach Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz w państwach takich, jak Japonia, Singapur czy Zjednoczone Emiraty Arabskie.

Zasady ochrony danych osobowych wynikające z dyrektywy 95/46/WE podlegają obecnie aktualizacji przez reformę, którą wprowadza rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i swobodnym przepływem takich danych (ogólne rozporządzenie o ochronie danych). Rozporządzenie, które zastąpi dyrektywę 95/46, będzie podlegało bezpośredniemu stosowaniu przez państwa członkowskie, a więc stanie się wprost częścią porządku prawnego poszczególnych państw. Przepisy, obecnie zharmonizowane, zostaną ujednolicone.

Jak zaznaczyłem wcześniej porównanie tych regulacji jest jednym z przedmiotów mojej rozprawy habilitacyjnej.

Reforma wynika z ewolucji technologii przetwarzania danych, w szczególności powszechności przetwarzania ich w internecie, popularności portali społecznościowych czy zakupów w sieci, masowych transferów danych w ramach korporacji międzynarodowych oraz wydajności sprzętu i oprogramowania służącego do przetwarzania danych, które mają wpływ na skalę przepływu i retencji danych. Stawia to przed ustawodawcami, sądami i regulatorami nowe wyzwania. Wywołują one dyskusje i postulaty uregulowania kwestii takich, jak „prawo do bycia zapomnianym” w internecie, profilowanie klientów czy zapewnienie równowagi między prawem do prywatności a bezpieczeństwem publicznym w kontekście zagrożenia terroryzmem. Istotnym aspektem są tu również transfery danych osobowych, szczególnie poza UE i EOG, a więc do państw, których ustawodawstwa nie zapewniają ochrony na poziomie przyjętym w UE. To problem umożliwienia wymiany handlowej między gospodarkami o różnych modelach ochrony danych – Unią Europejską, Stanami Zjednoczonymi i Chinami, przy jednoczesnym poszanowaniu ochrony danych osobowych i prawa do prywatności.

Te właśnie problemy – znaczenie ochrony danych osobowych i tajemnic zawodowych dla prawa do prywatności jako prawa człowieka, wpływ nowych technologii na ochronę danych, gruntowna reforma tej dziedziny prawa w UE, odmienność modeli regulacji ochrony danych w największych światowych gospodarkach – skłoniły mnie do wyboru tej tematyki jako przedmiotu moich zainteresowań badawczych. To sfera kluczowa dla praw konstytucyjnych człowieka oraz dla światowej ekonomii, czego dowodzi m.in. orzecznictwo Trybunału

Autoreferat

Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka czy negocjacje dotyczące utworzenia strefy wolnego handlu obejmującej UE i USA (Transatlantic Trade and Investment Partnership – TTIP, Transatlantic Free Trade Area – TAFTA).

V. OMÓWIENIE POZOSTAŁYCH OSIĄGNIĘĆ NAUKOWO - BADAWCZYCH

A. Poza monografią wskazaną powyżej jako główne osiągnięcie naukowe

1. Monografie

2. Artykuły

B. Dorobek na potrzeby postępowania habilitacyjnego poza powyższymi osiągnięciami naukowymi

1. Aktywność w celu popularyzacji tematyki habilitacji

a) Popularyzacja problematyki ochrony danych osobowych w telewizji

b) Konferencje tematyczne

c) Działalność edukacyjna

2. Współpraca z instytucjami publicznymi

C. Dorobek sprzed uzyskania stopnia doktora nauk prawnych

A. Poza monografią, którą wskazałem powyżej jako główne osiągnięcie naukowe na potrzeby postępowania habilitacyjnego, mój dorobek zawiera również:

- dwie inne monografie
- i 20 artykułów,
 - wszystkie 3 monografie i 20 artykułów zostały opublikowane po uzyskaniu stopnia doktora.

Lista moich publikacji znajduje się w załączniku 4 do wniosku.

Monografie zostały opublikowane nakładem Lexis Nexis Polska (obecnie Wolters Kluwer SA) w 2010 r. oraz Wolters Kluwer SA w 2015.

Artykuły zostały opublikowane w czasopismach recenzowanych takich, jak: Europejski Przegląd Sądowy, Glosa, Państwo i Prawo, Przegląd Prawa Handlowego, Monitor Prawa Celnego i Podatkowego, ponadto w European Business Law Review (termin publikacji w języku angielskim został wyznaczony na 2016 r. – formalna promesa wydawnictwa), a także w czasopismach branżowych adresowanych do sektorów: bankowego, spółdzielczego, informatycznego, samorządowego.

Autoreferat

1. Monografie (poza monografią, którą wskazałem powyżej jako główne osiągnięcie naukowe na potrzeby postępowania habilitacyjnego)

a). M. Krzysztofek, Tajemnice zawodowe i ochrona danych osobowych w instytucjach finansowych, Wolters Kluwer SA, Warszawa 2015, Wyd. I, stron 376, ISBN 978-83-264-9177-1

Monografia jako jedyna na rynku przedstawia kompleksowo aspekty ochrony informacji dotyczących klientów we wszystkich instytucjach finansowych: w bankach, oddziałach instytucji kredytowych i oddziałach banków zagranicznych, SKOK-ach, zakładach ubezpieczeń, funduszach inwestycyjnych. Obejmuje zarówno tajemnice zawodowe (bankową i ubezpieczeniową oraz obowiązujące w SKOK-ach i funduszach inwestycyjnych), jak i ochronę danych osobowych.

Zawiera analizy dotyczące wpływu zmian prawnych, które weszły w życie w 2015 r., na obowiązki instytucji finansowych, w szczególności nowego statusu i zadań administratorów bezpieczeństwa informacji, liberalizacji obowiązku rejestracji zbiorów danych osobowych, transferów danych osobowych za granicę oraz marketingu telefonicznego.

Prezentuje obszernie zarówno outsourcing, jak i zasady ujawniania danych na wniosek uprawnionych organów, m.in. sądu, prokuratora, policji, komornika sądowego, administracyjnego organu egzekucyjnego, naczelnika urzędu skarbowego, organu kontroli skarbowej, Centralnego Biura Antykorupcyjnego.

Obejmuje problematykę ochrony danych osobowych klientów i pracowników instytucji finansowych – podstawowe zasady przetwarzania danych, obowiązki i odpowiedzialność administratorów danych i podmiotów przetwarzających je na zlecenie, oraz uprawnienia osób, których dane dotyczą.

Zawiera liczne odniesienia do orzecznictwa sądów polskich, Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, interpretacji i decyzji Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, pism Komisji Nadzoru Finansowego, interpretacji Grupy Roboczej Art. 29, decyzji Komisji Europejskiej.

b). M. Krzysztofek, „Tajemnica bankowa i ochrona danych osobowych w praktyce bankowej”, LexisNexis Polska, Warszawa 2010, Wyd. I, stron 324, ISBN 9788376203249

Autoreferat

Podstawą monografii była rozprawa doktorska, jednak książka została w stosunku do niej zaktualizowana oraz istotnie rozszerzona o rozdziały, których przedmiotem były zmiany w Prawie bankowym i w ustawie o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy, które weszły w życie w dniu 22.10.2009 r. (4 miesiące po obronie rozprawy doktorskiej), a które wprowadziły nowe rozwiązania prawne w zakresie objętym rozprawą doktorską. Dotyczy to w szczególności rozdziału 17 „Udzielanie przez bank informacji stanowiących tajemnicę bankową Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej”, którego przedmiotem jest ochrona informacji w kontekście przeciwdziałania praniu pieniędzy, oraz analiz nowych przepisów art. 106a ust. 3-10 i art. 106d prawa bankowego dotyczących wymiany informacji o fraudach i ich domniemanych sprawcach w przypadkach, gdy środki pochodzą lub mają związek z przestępstwem innym niż finansowanie terroryzmu lub pranie pieniędzy oraz dotyczących blokady tych środków na rachunku bankowym.

2. Artykuły

Obszarem mojej aktywności naukowej, który jest przedmiotem moich artykułów, jest ochrona danych osobowych – zarówno w prawie polskim jak i Unii Europejskiej, oraz tajemnica bankowa. Te dwie dziedziny są moją wiodącą specjalizacją, choć poruszałem również inne tematy z zakresu prawa bankowego – przeciwdziałanie praniu pieniędzy, outsourcing bankowy czy odpowiedzialność banku za realizację polecenia przelewu („Odpowiedzialność banku za realizację polecenia przelewu mimo rozbieżności między numerem rachunku bankowego a oznaczeniem beneficjenta przelewu – glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 17.12.2008 r. (I CSK 205/08)”, Glosa z 2011 nr 1, s. 53).

W ramach ochrony danych osobowych w prawie polskim prezentowałem aspekty prawa pracy („Przetwarzanie danych biometrycznych w celu ewidencjonowania czasu pracy pracowników Urzędu Skarbowego - glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6.09.2011 r., I OSK 1476/10”, Monitor Prawa Celnego i Podatkowego 2012 nr 5, s. 204), a także istotne zmiany prawne („Zmiana przepisów o zgodzie na przetwarzanie danych osobowych”, Przegląd Prawa Handlowego 2011 nr 4, s. 57 oraz „Ochrona danych osobowych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 15.03.2010 r. (I OSK 756/09)”, Glosa 2010, nr 3, s. 36).

Autoreferat

Tematykę tajemnicy bankowej przedstawiałem zarówno w odniesieniu do ujawniania informacji przez banki uprawnionym organom („Dostęp naczelnika urzędu skarbowego jako organu egzekucyjnego do informacji stanowiących tajemnicę bankową – glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 24.02.2011 r. (I OSK 653/10)”, Monitor Prawa Celnego i Podatkowego 2012 nr 3, s. 115, „Udzielanie przez bank informacji stanowiących tajemnicę bankową organom Służby Celnej”, Monitor Prawa Celnego i Podatkowego 2010 nr 8, s. 299), jak i w odniesieniu do kontrowersji dotyczących odpowiedzialności za naruszenie tajemnicy („Odpowiedzialność banku za szkody wynikające z ujawnienia tajemnicy bankowej przez byłego pracownika banku – glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 19.02.2010 r. (IV CSK 428/09)”, Glosa 2012 nr 1, s. 37).

W ramach zagadnień międzynarodowych należących do tego obszaru prezentowałem jeden z kluczowych elementów unijnej reformy ochrony danych – „prawo do bycia zapomnianym” na kolejnych etapach prac nad tym rozwiązaniem („Prawo do bycia zapomnianym” i inne aspekty prywatności w epoce Internetu w prawie UE, Europejski Przegląd Sądowy 2012, nr 8, s. 29 oraz publikacja zagranicą w języku angielskim - ‘The right to be forgotten’ on a swing. From the European Commission’s concept, through the General Data Protection Regulation adopted in the first reading by the European Parliament, the Google Spain v AEPD case, to the EU Council’s approach on the reform of Europe’s data protection”, European Business Law Review (Wolters Kluwer Law & Business), artykuł przyjęty do druku, planowana publikacja – koniec 2016 r.).

Szczególnie aktualny jest tu obszerny komentarz do przełomowego wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 13 maja 2014 r. w sprawie C-131/12, w którym Trybunał wywiódł „prawo do bycia zapomnianym” w wyszukiwarkach internetowych z dyrektywy 95/46/WE oraz z art. 7 i 8 Karty Praw Podstawowych UE. Ta właśnie analiza zostanie opublikowana przez powyższe czasopismo holenderskie.

Przedstawiłem ponadto problematykę transferu i dostępu do danych o transakcjach klientów instytucji finansowych („Przekazywanie z UE do USA danych z komunikatów finansowych w systemie SWIFT”, Państwo i Prawo 2011 nr 7-8, s. 125).

Artykuły w czasopismach branżowych adresowanych do sektorów: bankowego, spółdzielczego, informatycznego i samorządowego przedstawiały specyfikę stosowania przepisów o ochronie danych w tych poszczególnych branżach. Dotyczyły tematów takich, jak

Autoreferat

dostęp małżonków do tajemnicy bankowej, dostęp do danych osobowych kierowców na podstawie odczytów fotoradarów, dostęp członków spółdzielni mieszkaniowych do danych osobowych osób trzecich, wymiana między bankami informacji o przestępstwach i ich domniemanych sprawcach. Moje artykuły były dwukrotnie tematami numeru w miesięczniku „Bank”.

B. Poza powyższymi osiągnięciami naukowymi mój dorobek na potrzeby postępowania habilitacyjnego obejmuje również:

- aktywność w celu popularyzacji tematyki habilitacji, w szczególności:
 - popularyzację problematyki ochrony danych osobowych w telewizji,
 - wystąpienia podczas konferencji tematycznych, również wraz z Generalnym Inspektorem Ochrony Danych Osobowych oraz zagranicą,
 - działalność edukacyjną, szczególnie na rzecz banków, za którą zostałem odznaczony przez Związek Banków Polskich Odznaką Honorową oraz wyróżniony przez Warszawski Instytut Bankowości jako „Wzorowy Trener WIB roku 2011, 2012, 2013, 2014” oraz „Trener XX-lecia”,
- współpracę z instytucjami publicznymi, w szczególności:
 - inicjatywę uzupełnienia przepisów o tajemnicy bankowej przekazaną Ministrowi Sprawiedliwości (2011 r.),
 - wystąpienie przed Sejmową Komisją Sprawiedliwości i Praw Człowieka,
 - szkolenia dla sądów.

1. Aktywność w celu popularyzacji tematyki habilitacji

a) Popularyzacja problematyki ochrony danych osobowych w telewizji

- Wystąpienie (około półgodzinne) w TVP Info w programie „Minęła dwudziesta” poświęcone tajemnicy bankowej, w związku z wyrokiem Naczelnego Sądu Administracyjnego z 30 lipca 2009 r., I OSK 1115/08, dotyczącym dostępu naczelnika

Autoreferat

urzędu skarbowego jako organu egzekucyjnego do informacji objętych tajemnicą bankową,
10 sierpnia 2009 r.

- Wystąpienie w TVN CNBC Biznes w programie „Godzina dla pieniędzy” poświęcone ochronie przez banki informacji o klientach zamożnych, 6 sierpnia 2010 r.
- Wystąpienie w Polsat News wraz z Generalnym Inspektorem Ochrony Danych Osobowych z okazji Dnia Ochrony Danych Osobowych ustanowionym przez Radę Europy, 30.01.2009 r.

b) Konferencje tematyczne

- i. M. Krzysztofek, panelista (1 z 3) w ramach dyskusji „Cross-Border Data Transfer: Remaining Compliant whilst Adhering to eDiscovery Requests from Third Parties” Konferencja „Information Governance & eDiscovery Strategy Exchange”, IQPC Exchange, Monachium, 19-20.11.2013
- ii. M. Krzysztofek, referat „Przetwarzanie danych biometrycznych w celu ewidencjonowania czasu pracy pracowników - wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6.09.2011 r., I OSK 1476/10” Konferencja „Informatyka korporacyjna. Dokumentacja pracownicza w formie elektronicznej”, CPI, Warszawa, 16.01.2013 r.
wśród prelegentów dr Ewa Kulesza – były Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych oraz Wojciech Wiewiórowski – ówczesny Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych
- iii. M. Krzysztofek, referat „Ochrona danych osobowych w sektorze ubezpieczeń a tajemnica ubezpieczeniowa” Konferencja „Ochrona danych osobowych w ubezpieczeniach”, Financial Conferences, Warszawa, 13.06.2013 r.
- iv. M. Krzysztofek, referat „Ochrona danych osobowych w obecnym stanie prawnym i w kontekście przedstawionego przez Komisję Europejską projektu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady oraz tajemnica bankowa” Konferencja Prestige Conferences, Warszawa, 14.05.2013 r.

Autoreferat

-
- v. M. Krzysztofek, referaty „Osobowych w praktyce bankowej - ze szczególnym uwzględnieniem problemów bankowość internetowej i mobilnej” i „Tajemnica bankowa - charakter prawny i problemy w praktycznych działaniach”
Konferencja „Tajemnica bankowa, ochrona danych osobowych oraz outsourcing czynności informacyjnych w praktyce banków i instytucji finansowych”, CPI, Warszawa, 7.08.2012
- vi. M. Krzysztofek, moderator dyskusji panelowej oraz referat „Tajemnica bankowa i ochrona danych osobowych w outsourcingu w nowym stanie prawnym”
Konferencja „Outsourcing bankowy w świetle ustawy prawo bankowe. Aspekty prawne i problemy praktyczne.”, MM Conferences SA, Warszawa, 15-16.09.2011 r
- vii. M. Krzysztofek, referat „Ochrona danych osobowych i tajemnica bankowa w praktyce”
Konferencja „Ochrona danych osobowych i tajemnicy bankowej w praktyce banków i instytucji finansowych”, CPI, Warszawa, 7.07.2011 r.
- viii. M. Krzysztofek, referat „Zmiana przepisów o wyrażaniu zgody na przetwarzanie danych”
Konferencja „Ochrona danych osobowych w praktyce”, Business Media Solutions, Warszawa, 13-14 kwietnia 2011 r.

c) Działalność edukacyjna

- odznaczony przez Związek Banków Polskich Odznaką Honorową za działalność edukacyjną na rzecz banków, 2008 r.
- wyróżniony przez Warszawski Instytut Bankowości jako „Wzorowy Trener WIB roku 2011, 2012, 2013, 2014” oraz „Trener XX-lecia”,

Odbiorcami moich wykładów i szkoleń były zarządy i pracownicy ponad 100 instytucji, w tym: instytucje finansowe, polskie i zagraniczne, w tym banki i domy maklerskie, ponadto firmy z wielu innych sektorów: paliwowego, pocztowego, informatycznego, bezpieczeństwa fizycznego, a także uczelnie wyższe oraz organy państwowe: sądy okręgowe i rejonowe, Komisja Nadzoru Finansowego.

Autoreferat

2. Współpraca z instytucjami publicznymi

i.	Opracowanie inicjatywy zmiany przepisów o tajemnicy bankowej z uzasadnieniem, w związku z wyrokiem NSA w z dnia 30.07.2009 r., I OSK 1115/08, przez usunięcie luki prawnej - wprowadzenie jednoznacznej podstawy udzielenia przez bank informacji stanowiących tajemnicę bankową na żądanie naczelnika urzędu skarbowego w postępowaniu egzekucyjnym w administracji, w którym naczelnik jest organem egzekucyjnym; projekt został przekazany osobiście Ministrowi Sprawiedliwości Krzysztofowi Kwiatkowskiemu 12.09.2011 r.
ii.	Wystąpienie przed Sejmową Komisją Sprawiedliwości i Praw Człowieka - wysłuchanie publiczne w odniesieniu do przedstawionego przez Prezydenta RP projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie danych osobowych, 9 lipca 2008 r.
iii.	Szkolenia „Ochrona danych osobowych w sądach” dla: <ul style="list-style-type: none">• Sądu Rejonowego Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, 5-7.10.2015• Sądu Rejonowego w Mielcu, 12-13.10.2015• Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu 15-16.10.2015• Sądu Rejonowego Wrocław-Krzyki 19-20.10.2015• Sądu Rejonowego w Otwocku 5-6 i 23-24.11.2015

C. Dorobek sprzed uzyskania stopnia doktora nauk prawnych

Dorobek sprzed uzyskania stopnia doktora nauk prawnych obejmował również problematykę dochodzenia roszczeń przez banki. Ówczesny stan prawny w tym zakresie był przedmiotem mojej **monografii „Bankowy tytuł wykonawczy”**, Wydawnictwo Profesjonalnej Szkoły Biznesu – Szkoły Wyższej, Kraków 1996 r. Była to pierwsza monografia na ten ważny temat. Nowy stan prawny – zastąpienie bankowego tytułu wykonawczego tytułem egzekucyjnym – **przedstawiłem w artykułach „Bankowy tytuł egzekucyjny - uprzywilejowane dochodzenie roszczeń w nowym stanie prawnym”**, Rzeczpospolita z 7.10.1998 r. oraz „Bankowy tytuł egzekucyjny”, Miesięcznik Finansowy „Bank” nr 5/2000. Byłem również autorem analizy przepisów o bankowym tytule egzekucyjny, pozytywnie ocenionej i **przeznaczonej przez Kancelarię Prezydenta RP do wykorzystania przy przyszłych nowelizacjach prawa bankowego** (pismo Kancelarii Prezydenta RP z dnia 14.09.1998 r.).

